

Colofon

Loes la Faille
Peter van Dam
Carin van de Ploeg
Diet ter Stege
Leo Weterings
Michiel van Harten

Opmaak

Marcel Lieverdink

*Wanneer toezending
van de Milieupraat,
niet langer op prijs
wordt gesteld,
kunt u dit melden bij
ons secretariaat.
Uw naam/adres/en/of
e-mailgegevens zullen
vervolgens direct uit
onze administratie
verwijderd worden.*

Bezoekadres

Campherbeeklaan 82 A
8024 BZ Zwolle

Telefoon

038 - 33 77 342

Internet links

info@milieuraadzwolle.nl
www.milieuraadzwolle.nl
www.nooterhof.nl

Hoe groen wordt het IJsselcentrale – terrein?

6 juli stelde de gemeenteraad een gebiedsvisie vast voor de voormalige IJsselcentrale en omgeving in Harculo. De gemeente ziet daar een aantrekkelijk gebied met wonen, werken, natuur, energie, horeca, cultuur, leisure en recreatie.

'Een onderscheidend suburbaan woonmilieu' van 450 tot 500 woningen in 'de weidsheid van het rivierenlandschap' en nog eens 50 tot 70 woningen in de 'boskamers' van het Professor Feldmannpark.

Natuurwaarden vastleggen

Het Natuurplatform Zwolle is – net als veel omwonenden – tijdens de inspraak ingegaan op gevolgen van de visie voor natuur en het milieu. Al vele jaren en onlangs nog in de zienswijze bij de omgevingsvisie, vraagt het Natuurplatform om vastleggen van natuurwaarden in plannen door onderzoek vooraf.

Zo kan door de gemeenteraad worden vastgesteld wat onaantastbaar is, waar herstel moet plaatsvinden en waar onder voorwaarden aanpassing mogelijk is. Want zonder verordening of omgevingsplan is natuur buiten Natura 2000 en natuurnetwerken letterlijk en figuurlijk 'vogelvrij'.

"500 woningen betekent minimaal 1150 bewoners, tenminste 500 auto's, ongeveer 120 katten en 90 honden. Loslopende honden en katten en recreanten op een strandje met voedsel en drank verstoren het natuurlijk evenwicht in belangrijke mate."

Eigenaren aan zet

Terreineigenaar Engie wil met de gemeente het terrein een nieuwe invulling geven. Floris Property Fund, eigenaar van de voormalige bedrijfspwoningen van de centrale, doet mee. De gebiedsvisie is een eerste stap voor herinrichting met ambities voor landschap, cultuurhistorie, ecologie, wonen en werken, energie, duurzaamheid, verkeer en gezondheid. Het dienstengebouw, de hijshal en het

koelwatergebouw krijgen een nieuwe bestemming. Het gebied is volgens de gemeente een aantrekkelijke ontmoetingsplek voor horeca, bootjes, strand, evenementen en exposities.

Het buitendijks gebied en de beide insteekhavens zijn deel van Natura 2000. Het Professor Feldmannpark en de Energietuin en TenneT schakelstation liggen in de hoofdgroenstructuur van de gemeente.

Kansen voor natuur?

De natuur in het gebied verdient volgens de gemeenteraad een goed onderbouwd plan: 'Wandelaars en fietsers mogen de natuur niet verstoren'. De raadsmeerderheid koos er wel voor nog enigszins open te laten wat dan precies wel en niet kan. Een amendement om dit scherper te regelen haalde het niet.

"Wel moet er optimale bescherming van bestaande natuurwaarden en hoofdgroenstructuur plaatsvinden. Door daarnaast ook een natuurontwikkelingsplan op te nemen bestaat de unieke kans om natuur te verbeteren en leefgebieden te creëren voor diverse soorten langs de IJssel. Daar zullen we ons van harte voor blijven inzetten", aldus het Natuurplatform.

Activiteitenkalender

Nazomerfeest Nooterhof, zondag 19 september 13.00-17.00 uur
Nacht van de Nacht, zaterdag 30 oktober, 19.00-22.00 uur
Informatie en meer activiteiten: nooterhof.nl

Zwollenaren op de bres voor hun stad en buitengebied

'Wie wil deze groei van Zwolle eigenlijk?'

De Stentor van 29 juni vatte het mooi samen: "Zwolle loopt veel te hard van stapel met haar groeiplannen, trap op de rem met hoogbouw en stop met 'paraplupraat'. Niet eerder mengden zo veel Zwollenaren zich in een gemeenteraadsbijeenkomst als gisteren. Het thema: de toekomstige ontwikkeling van de stad."

En even verderop: "Natuurorganisaties uit de stad, verenigd in Milieuraad / Natuurplatform Zwolle, noemen op hun beurt de groeiambitie die in de omgevingsvisie staat 'extreem hoog en niet passend bij de stad

Zwolle'. Sinds de jaren 70 zijn er 650 huizen per jaar bijgekomen in Zwolle, zo onderzochten de clubs.

Ze missen een goede onderbouwing voor snellere groei met 1000 woningen per jaar. 'De ambitie om de vierde economische regio van Nederland te willen worden en een verhuisbeweging van de Randstad naar dit deel van het land te stimuleren, past naar ons oordeel niet in dit tijdsgewricht', schrijven zij aan de gemeenteraad."

Natuur en landschap niet gezien

En dan heeft de krant het nog niet eens

over de ontbrekende actuele natuurwaardenkaart die volgens de inbreng van de Milieuraad de basis moet zijn van elke omgevingsvisie. Het slot van de brief van de gemeenteraad is daarom: "Wat voor stad wil Zwolle zijn? Wij gaan voor Zwolle als mens en milieuvriendelijke duurzame groeistad."

Dat de druk op waardevolle natuurgebieden nu al omvangrijk is, laat onderstaande kaart zien. In deze kaart wordt de stadsrand (rode zonering) van Zwolle gecombineerd met de kaarten van Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland.

Bron: <https://themasites.pbl.nl/atlas-regio/kaarten>

En verder...

Na de zomer wordt de discussie in de gemeenteraad voortgezet. 16 maart 2022 wordt de nieuwe gemeenteraad gekozen.

Groene adviezen

Het Natuurplatform Zwolle (NPZ) met onder andere de Milieuraad is betrokken bij diverse projecten en ontwikkelingen.

Vergroening bedrijventerreinen

Al geruime tijd pleiten Milieuraad Zwolle / Natuurplatform Zwolle voor actieve vergroening en verduurzaming van de Zwolse bedrijventerreinen. Tot voor kort met weinig respons. Daarom is in februari 2021 een oproep om hiermee nu gericht en integraal aan de slag te gaan naar de gemeenteraad gestuurd. Na een oproep van het Natuurplatform gaat de gemeente aan de slag met vergroening bedrijventerreinen. Het NPZ wordt betrokken bij de verdere plannen. En bij een bijeenkomst hierover in de gemeenteraad. De bedrijventerreinen bestrijken een aanzienlijk deel van de oppervlakte van de

gemeente. Er liggen tal van kansen op het gebied van natuur en milieu.

Voorbeelden: ambities voor biodiversiteit, een gezonde werkomgeving, energietransitie en klimaatadaptatie.

IJsselhallen wordt Nieuwe Veemarkt

De IJsselhallen maken plaats voor een nieuwe woonwijk. Via overleggen en een excursie met ambtenaren ter plekke is er geadviseerd over energieneutraal, duurzaam, circulair bouwen, mobiliteit, groene verbindingen/ biodiversiteit en klimaatadaptatie. De advisering wordt vervolgd bij de verdere uitwerking van de plannen.

Bouwplannen Zwartewaterzone

Na de zomervakantie zal de gemeenteraad een besluit nemen over plannen voor forse nieuwbouw aan het Zwartewater, nabij Natura 2000-gebied. Het NPZ blijft aandringen op wijzigen van de plannen. De hoge

flat en de verdere woningen en bebouwing op de beoogde plek, tussen de Holtenbroekerbrug en de Mastenbroekerbrug bij Holtenbroek, zijn een te grote bedreiging voor de natuur vlakbij.

Verlichting Park Wezenlanden

Vanwege overlast 's nachts heeft de gemeente extra verlichting in het park geplaatst. Het NPZ heeft vanwege het belang van duisternis voor de natuur er op aangedrongen dat dit tijdelijk is. Een alternatief kan bijvoorbeeld het plaatsen van bewegingssensoren zijn. De gemeenteraad heeft inmiddels besloten dat de verlichting inderdaad tijdelijk is, tot de overlast onder controle is.

Natuurplatform Zwolle: Zwolle Groenstad • IVN afdeling Zwolle • KNNV afdeling Zwolle • Bijenvereniging Zwolle • Avifauna Zwolle • Milieuraad Zwolle

Nooterhof

Genieten van zomerseizoen, hopen op zekerheid

Het zomer- en activiteitenseizoen in de Nooterhof is in volle gang. Dit is het derde seizoen dat vrijwilligers via de Milieuraad het park beheren en openstellen. Om dat ook volgend jaar te kunnen doen is een plan met daarbij zekerheid vanuit de gemeente nodig.

Bij de behandeling van de perspectiefnota in de gemeenteraad eind juni is door diverse fracties aandacht gevraagd voor de toekomst van de Nooterhof. Het college gaf aan dat het plan aan het eind van de zomer aan de raad wordt voorgelegd, zodat de gemeenteraad in november vóór de behandeling de begroting 2022 een besluit kan nemen over de toekomst van de Nooterhof. Intussen wordt er weer volop genoten van de natuur en het spelen in het park.

Pompen tot de waterbak kantelt...
Nieuw speeltoestel waterspeelplaats.

Zonnewijzer in de Nooterhof

Tekst: Loes la Faille

De zonnewijzer in de Nooterhof is onlangs vernieuwd in samenwerking met het Zone college. Kom je hem gauw eens uitproberen op een zonnige dag?

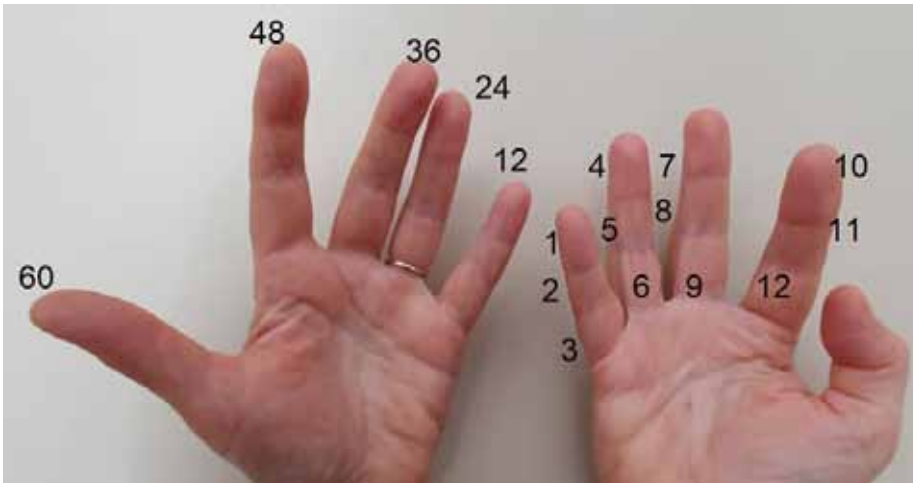

Zonnewijzers bestaan al heel lang. Ze waren het allereerste hulpmiddel om de tijd van de dag aan te geven. Toen er nog geen zonnewijzers waren kon je de tijd van de dag een beetje inschatten aan de hand van de lengte van de schaduwen. De allereerste zonnewijzers waren waarschijnlijk gewoon stokken in het zand. De Oude Egyptenaren en de Mesopotamiërs zijn de uitvinders van de zonnewijzers. Astronomen in de oudheid stelden met behulp van de schaduw en de zon de daglengte en de dagindeling in 12 stukken vast.

Heb je je wel eens afgevraagd waarom een dag 24 uur heeft, een uur 60 minuten en een minuut 60 seconden? Zo'n 3000 jaar voor

Christus hadden de Sumeriërs een cijfersysteem wat gebaseerd was op het getal 60. Het werd gebruikt om wiskundige problemen op te lossen. Je kunt met de duim van je hand de 3 kootjes van de 4 andere vingers tellen. Dan kom je tot 12. Dit zou de verklaring zijn voor cijfersystemen op basis van 12 en 60. Je kunt dan de vingers van de andere hand gebruiken om te vermenigvuldigen. Dus 1 vinger is 1×12 , 2 vingers is 2×12 tot en met 5×12 is 60. Het sexagesimale stelsel, een moeilijke naam voor een cijfersysteem gebaseerd op het getal zestig, wordt nog steeds gebruikt in sommige Aziatische landen. Dit systeem wordt nog steeds gebruikt voor tijdmetingen, het opmeten van hoeken en geografische coördinaten.

Vervolg op pag 4

In de loop van de tijd zijn er verschillende typen zonnewijzers ontstaan. De oude Grieken namen de ontwerpen uit Egypte en Mesopotamië over. De Grieken hadden goede geometrische inzichten en ze waren heel goed op de hoogte van de bewegingen van de zon. De astronoom

Theodosius van Bithynia ontwierp een universele zonnewijzer in de tweede eeuw voor Christus. Deze zonnewijzer was overal op aarde te gebruiken. Op hun beurt namen de Romeinen de Griekse zonnewijzers weer over. Islamitische geleerden borduurden in de Middeleeuwen

weer voort op de zonnewijzers uit de oudheid. Abu'l-Hasan Ibn al-Shatir vond in 1371 een methode uit om het hele jaar door gelijke uren te meten, onafhankelijk van de daglengte. Deze verbetering uit de Arabische wereld werd rond 1445 overgenomen door West-Europese klokkenbouwers. Zonnewijzers werden in de loop van de tijd vervangen door mechanische klokken. Nu heb je digitale tijdmeters die op elektriciteit draaien.

In het Earthship zijn twee lesbrieven over zonnewijzers te krijgen. Eén over de zonnewijzer in de Nooterhof en één over zonnewijzers in het algemeen. Ze zijn gemaakt voor kinderen vanaf tien jaar en hun ouders. Daarbij zijn er drie verschillende bouwplaten van zonnewijzers, van makkelijk tot iets moeilijker. Als je meer wilt weten over zonnewijzers of er zelf een wilt maken, kom langs wanneer het park open is en vraag gerust naar de lesbrieven en bouwplaten.

Gaat dit te ver?

Tekst en foto: Loes la Faille

De zomer met al zijn geneugten is weer in aantocht. Helaas niet alleen maar geneugten. Er zullen ook weer de nodige hittestormen zijn die het leven 's zomers in Zwolle knap onaangenaam kunnen maken. Zijn er Zwollenaars die tijdens de zomermaanden naar hun stacaravan, boot of zomerhuisje gaan om de hitte in de stad te ontlopen? In vroeger tijden verbleven rijke Zwollenaars 's zomers in hun buitenhuizen om de stank in de stad te ontlopen, dus zo gek is dat idee niet.

De temperatuur op aarde stijgt steeds verder. Er worden al draconische maatregelen genomen of bedacht om de opwarming van de aarde tegen te gaan. In de uitzending van Nieuwsuur van 15 april 2021 zit een item 'Knutselen met het klimaat'. In deze reportage komen een aantal maatregelen en plannen aan de orde die de temperatuurstijging op aarde beheersbaar zouden kunnen houden. De reportage gaat over climate of geoengineering. Het idee hierachter is dat als de mens de temperatuur op aarde kan laten stijgen hij de temperatuur door ingrijpen ook weer kan laten dalen.

De Amerikaanse wetenschapsjournalist Elizabeth Kolbert vraagt zich bijvoorbeeld af of het een idee zou zijn om vliegtuigen extra fijnstof in de atmosfeer te laten brengen om zo de zon een standje lager te zetten. Het

blijkt namelijk dat grote vulkaanuitbarstingen de temperatuur op aarde laten dalen. Zou de mens dit effect kunstmatig op kunnen wekken? Inmiddels zijn er al initiatieven om CO₂ op te slaan en wordt er al geëxperimenteerd met een 'superkoraal' dat zich sneller aan kan passen aan de opwarming van de oceaan.

Gaan technische ingrepen van de mens om het klimaat te manipuleren te ver? Aan dit manipuleren zitten veel nadelen. De mensheid gaat vermoedelijk minder energie steken in de vermindering van CO₂ uitstoot. De gevolgen van grootschalig technisch ingrijpen in zo iets complex als klimaat is ronduit gevaarlijk. Zадelen we met geoengineering onze kinderen en kleinkinderen op met onoverkomelijke problemen?

Voorkomen lijkt me beter dan genezen. Laten we doen wat we kunnen om de CO₂ uitstoot te verminderen. Er zijn veel mogelijkheden om je CO₂ voetafdruk te verkleinen.

Hier volgen een aantal tips. Eet plantaardig of vegetarisch. Veel vlees eten is op den duur niet alleen slecht voor het klimaat, maar ook voor je gezondheid. Je kunt uit groenten, noten en peulvruchten genoeg voedingsstoffen halen.

Houd je huis op hete dagen zo koel mogelijk. Vermijd het gebruik van een airco zo veel mogelijk. Als je het ondanks alle preventieve maatregelen zoals weinig kleding, met je blote voeten in een teiltje koud water toch te warm vindt, gebruik dan liever een ventilator. Deze gebruikt veel minder stroom dan een airco.

Pak voor kleine afstanden de fiets. Fietsen is coronaproof en goed voor je conditie.

Ga voor vintage kleding. Productie en vervoer van kleding kost heel veel energie

Bereken je eigen CO₂-voetafdruk en lees veel meer tips op milieucentraal.nl

Nieuwsoverzicht

Vandaag zijn we boswachter

De Nooterhof met blotevoetenpad is opgenomen in het nieuwe 'BloteVoeten-Magazine'. Je krijgt die gratis via een speelse groene nieuwe facebookgroep: Vandaag zijn we boswachter- wandelen met kinderen in de natuur. www.facebook.com/groups/vandaagzijnweboswachter. Voor ouders die tips willen om met de kinderen van natuur te genieten, van leuke doe-dingen onderweg tot bijzondere weetjes en wandelroutes.

Maandelijks acties van klimaatactivisten

Klimaatactivisten van ExtinctionRebellion vragen maandelijks aandacht voor haar standpunten. Dit omdat volgens de actiegroep de klimaatcrisis niet wacht tot de coronapandemie is uitgeraasd. Mensen die graag meer willen weten over ExtinctionRebellion kunnen naar extinctionrebellion.nl gaan.

Plantenjacht in Zwolle

FLORON, de organisatie die zich inzet voor de wilde flora in Nederland, deed ook onderzoek in Zwolle. Er werd onderzocht welke planten er in de winterperiode bloeiden. Ook in Zwolle staat het Madeliefje op de eerste plek. Hier wordt het gevolgd door Straatgras, Klein kruiskruid en Herderstasje. In Zwolle deden 12 mensen mee aan het onderzoek. Ze telden in totaal 158 planten.

Gratis groentezaad

Scholen en kinderopvangorganisaties uit Zwolle konden kosteloos groentezaden en een bijbehorend lespakket aanvragen bij Natuur en Milieu Overijssel. Hiermee kweekten de leerlingen dit voorjaar in de klas of op het plein hun eigen groenten.

Volkstuinen voor meer Zwollenaren

De gemeenteraad vroeg aan het college van B & W of het aanbod van volkstuinen kan worden uitgebreid als veel Zwollenaren daar behoefte aan hebben. Er staan nu veel Zwollenaren op de wachtlijst voor een volkstuin. Op dit moment is er meer vraag naar moestuinen dan de gemeente aan kan bieden. Daarom nam raadslid Roelfs het initiatief voor een motie. "Het is jammer als zoveel mensen moeten wachten terwijl de gemeente grond braak heeft liggen. Ik ben blij dat de raad onze motie unaniem heeft aangenomen. De gemeente kan nu vraag en aanbod bij elkaar brengen."

Zwolle geselecteerd voor onderzoek aardwarmte

De kansrijke locatie voor aardwarmte in het noorden van Zwolle (Dijklanden) is uitgekozen om deel te nemen aan een Europees

onderzoeksproject. Het project RESULT richt zich op het winnen van aardwarmte (ook wel geothermie genoemd) uit dunne aardlagen.

Patrijzen waargenomen op

Landgoed Soeslo

Op de kruidenrijke graslanden van Landgoed Soeslo is afgelopen winter een koppel van zeventien patrijzen waargenomen. Dit is de eerste bevestigde groep patrijzen die in de gemeente Zwolle is gesignaleerd sinds februari 2017. Op de schrale en zanderige bodem op Landgoed Soeslo groeien specifieke planten die aantrekkelijk zijn voor de patrijzen.

Koggepark

De Koggelaan wordt groener. De straat wordt omgetoverd in een fietsstraat met veel groen er omheen. Hiermee krijgt de Spoorzone in de toekomst een nieuw park. Het Koggepark wordt een groene loper door Hanzeland. Door het park wordt het gebied ook beter bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals forse regenbuien.

'Nurdles' in IJssel veroorzaken milieuschade

Grote hoeveelheden aangespoelde plastic korrels, ook wel nurdles genoemd, veroorzaken enorme milieuschade aan de oevers van de IJssel. De vervuiling is volgens het waterschap Rijn en IJssel afkomstig van het bedrijf Daly Plastics, een kunststof afvalverwerker in Zutphen. De gemeenteraad vindt dat het bedrijf aansprakelijk gesteld zou moeten worden voor de milieuschade. Een motie met die oproep is unaniem aangenomen.

Voedselbos in Zwolle?

Zwolle krijgt in de toekomst misschien een voedselbos. Het college wil een intentieovereenkomst met de initiatiefnemer van het voedselbos aangaan. Een voedselbos is een bos waar planten, bomen en struiken groeien waarvan je kunt eten. Bijvoorbeeld fruit en noten. Tijdens de intentieperiode van ongeveer een half jaar gaat de initiatiefnemer, die niet met name is genoemd, aan de slag met een aantal belangrijke zaken, zoals de financiële haalbaarheid, de continuïteit en het draagvlak in de stad. Daarna neemt het college een besluit.

Enig rivierbosje(bijna) uit Zwolle uiterwaarden verdwenen

Op last van Rijkswaterstaat is het enige spontaan gegroeide rivierbosje in de uiterwaarden van Zwolle met de grond gelijk gemaakt. Het is een schuilplek voor vogels en reeën. Bevers doen zich er te goed aan de jonge scheuten. Rijkswaterstaat gaat het bos verwijderen. Reden: het bosje is volgens Rijkswaterstaat een gevaar voor de vrije doorstroming van de rivier bij hoogwater. Zwollenaar Wim Eikelboom, liefhebber van het Nederlandse rivierenlandschap zet zich in voor het behoud hiervan. Na gesprek met Rijkswaterstaat blijven er nog wat bosrestjes staan.

Gesubsidieerde regenton is populair

Een regentonactie van '50 tinten groen Assendorp' blijkt een schot in de roos. In totaal 125 Zwollenaren bestelden zo'n ton. Daarmee helpen ze overbelasting van het riool bij een plensbui voorkomen en kunnen ze de tuin besproeien zonder schoon drinkwater te gebruiken.

Plan voor bestrijding zwerfafval in Zwolle stadgracht

Vijftig leerlingen van het Thorbecke Technasium in Zwolle ontwikkelden oplossingen om zwerfvuil in de stadgracht tegen te gaan. Dit deden zij in opdracht van ROVA Mooi Schoon en TrashHunters Zwolle. In hun rapporten vatten de leerlingen hun onderzoek en oplossingen samen. De opdrachtgevers zijn blij verrast door de creatieve ideeën: "De leerlingen kwamen met innovatieve en inspirerende ideeën, waar wij echt gebruik van kunnen maken om de hoeveelheid zwerfafval in de Zwolse stadgracht te verminderen."

Zwolle biomassa centrale: Mislukt project?

De biomassa centrale in Stadshagen functioneert niet zo als de bewoners is voorgespiegeld. Zwollenaren die op de bank in de kou zitten met een torenhoge energierekening in de hand. Al jarenlang zijn er klachten over het warmtenet en de bijbehorende biomassa centrale. Drie bewoners spreken - mede namens de 400 burens - hun zorgen uit tegenover het stadsbestuur, maar de wethouder blijft benadrukken: "We zijn echt machteloos hierin. Stoppen met het project is lastig vanwege de lopende contracten."

Meer scholen met natuurspeelplaats

Basisscholen in Overijssel staan in de rij om hun schoolplein om te toveren tot natuurspeelplaats. Van de 113 scholen die zich bij de provincie Overijssel meldden voor een groensubsidie, is Basisschool De Vlieger 3 uit Zwolle de honderdste. De provincie Overijssel wil dat alle scholen in de provincie uiter-

lijk in 2025 een groen schoolplein hebben. Scholen kunnen een bedrag van tienduizend euro per school krijgen als ze een plan indienen voor een groene metamorfose.

Zero Waste boodschappen doen in Zwolle

Judith Heinen nam Zwollenaren mee op een Zero Waste Wandeltour. Haar doel van deze tour is: Je eigen afvalberg beperken door zoveel mogelijk van wat je koopt in zelf meegebrachte potjes, pannetjes, blikjes en zakjes te laten verpakken. Op de volgende plekken kun je in Zwolle je eigen verpakkingsmateriaal meenemen. Dille & Kamille bijvoorbeeld. En De Buurman op de Vispoortenplas, Sams Koffie, Simon Lévelt en het Zwols Balletjeshuis. En op de markt.

Zwolle verbiedt oplaten van ballonnen

Zwolle gaat het oplaten van ballonnen verbieden. De gemeente hanteerde al een ontmoedigingsbeleid. Nu is ook de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) aangescherpt. Neerkomende ballonnen vormen een gevaar voor natuur en dier. Vogels en vissen kunnen het plastic aanzien voor voedsel of raken verstrikt in de linten.

Otter in Zwolse stadsgracht

Natuurfotograaf Jeroen Kloppenburg maakte een fenomenale foto van het dier, dat aan één oog blind is. Om de foto te kunnen maken moest hij drieduizend

shots maken. Voor de foto is een apparaat gebruikt dat alle bewegingen detecteert, en een signaal afgeeft aan de camera. De camera wordt vervolgens ingeschakeld om foto's te maken. Het duurde drie weken om de ultieme foto te maken.

NK Tegelwippen in Zwolle

Op 19 juni werd in de Zeeheldenbuurt de sprint ingezet tijdens het NK Tegelwippen. Stoeptegels maakten plaats voor geveltuintjes. Het NK Tegelwippen vindt van 30 maart tot 30 september plaats. Iedereen kan meedoen door tegels te vervangen voor groen in zijn eigen (gevel)tuin. Op <https://nk-tegelwippen.nl/> kun je meer informatie lezen en zelf je gewipte tegels doorgeven. Half juli stond Zwolle met 28796 gewipte tegels op de zevende plaats.

Gemeente wil kwaliteiten van Stadsbroek en IJsselvizier onderzoeken

Stadsbroek ligt bij Stadshagen en IJsselvizier ligt tussen Westenhofte en Stadshagen. De gemeente wil onderzoeken welke kwaliteiten deze gebieden hebben voor de inwoners en de kansen voor de toekomst in beeld brengen. De uitkomsten van dit onderzoek worden vervolgens aan de gemeenteraad voorgelegd en helpen om keuzes te maken voor de lange termijn. Het college wil daarbij de inwoners van deze gebieden betrekken.

Invoeren tarief restafval verplaatst naar 1 januari 2023

Het tarief voor het restafval wordt ingevoerd op 1 januari 2023. Het college wil dat eerst alle inwoners de mogelijkheid hebben om hun afval te scheiden en daaraan kunnen wennen voordat het tarief op restafval wordt ingevoerd. Met het tarief op restafval wil de gemeente inwoners aanmoedigen hun afval beter te scheiden. Zij krijgen geld terug wanneer ze minder dan een bepaald aantal keer per jaar restafval weggooiden. Gooien ze vaker restafval weg, dan moeten ze bijbetalen. Het invoeren van het tarief op restafval per 1 januari 2023 is het sluitstuk van het grondstoffenplan Zwols belonen.

zwolle.nl/tarief-restafval

Nattevoetenkaart

Als gevolg van klimaatverandering krijgen we vaker te maken met stevige plensbuien. De gemeente Zwolle en het waterschap Drents Overijsselse Delta zijn op zoek naar locaties waar water langdurig op straat heeft gestaan of in woningen / bedrijfspanden is gestroomd. De gegevens worden gebruikt om een beter beeld te krijgen van de plekken in de stad die gevoelig zijn voor plensbuien. Met de informatie van inwoners wordt een nattevoetenkaart uitgewerkt, om waterbeheer in de stad nog beter in de vingers te krijgen.

Zaterdag 25 september is het Burendag. De Groene Loper Zwolle wil bewoners stimuleren er een Groene Burendag van te maken. En dat lukt! Op woensdag 23 juni is aan 35 projecten ondersteuning geboden bij het indienen van een financiële aanvraag bij

het Oranjefonds t.w.v. € 400. Ook kon men biologische bloembollenpakketten bestellen tegen een erg scherpe prijs. Bloembollen die in het voorjaar voedsel bieden voor bijen en andere insecten en die de straten in het vroege voorjaar meteen wat fleur geven.

Ben je nieuwsgierig naar de activiteiten die er in Zwolle plaatsvinden tijdens Burendag? Neem dan een kijkje op burendag.nl/mijn-buurt

Groene bewoners-projecten ondersteund door de Groene Loper Zwolle, hier: NL Doet, mei 2021

Natuurwaarneming

Tekst en foto: Peter van Dam

Niet alleen mijn kleindochter is gek op de kleur roze. Ook de wolbij is dat. Niet alleen roze bloemen staan op zijn bezoeklijst. Ook een riante woning in een bijenflat is dat. Met een doorsnede van 8 mm wonen grote wolbijen in gaatjes in mijn tuin. Ze bekleden hun holletjes met verzamelde haren van planten zoals de wollige munt. Geweldig!

Twee heerlijke azijn recepten om zelf te maken

Tekst en foto's: Carin van de Ploeg

Vlierbloesemazijn

Je hebt nodig:
Enkele schermen vlierbloesem
Een fles appelazijn
Een glazen pot met deksel
Glazen flesjes

Rozenblaadjesazijn

Je hebt nodig:
200 ml gewone witte azijn
Een handvol onbespoten geurende rozenblaadjes
Een glazen pot
Glazen flesjes

Doe de azijn in een schone glazen pot (uit-

Vlierbloesem in de ochtend knippen en goed uitschudden om insecten eruit te halen.

De bloemschermen in een glazen pot leggen en appelazijn erover heen gieten tot ze onderstaan.

Deksel op de pot draaien en twee weken op een

gespoeld met kokend water)

Voeg hier de rozenblaadjes aan toe, die je van de bloem geplukt hebt en schoongeveegd om insecten en ongeregelheden te verwijderen.

Sluit de pot met de deksel en laat de azijn twee weken op een donkere plek staan.

donkere plek laten staan. Af en toe even kijken.

Na twee weken de bloemschermen uit de vloeistof zeven en glazen flesjes met de vlierbloesemazijn vullen.

Deze azijn is goed te gebruiken voor een dressing met honing, olie en zachte mosterd.

Na twee weken de rozenblaadjes eruit zeven en de azijn in glazen flesjes doen.

Maak mooie papieren etiketjes aan de flesjes waarop je schrijft welke azijn er in de fles zit en wat de productiedatum is. Zo heb je tevens een lief cadeautje voor iemand die je dierbaar is.

Bewaar de azijnen op een donkere plek.

Recensie Minigids Stoepplantjes

Tekst: Carin van de Ploeg

Tegelwippen is volop in het nieuws. Sommige tegels kunnen niet 'gewipt' worden. Dan is het mooi de plantjes er tussen te kennen, en te laten staan.

Als je buiten loopt te wandelen, zie je overal kleine plantjes: tussen de stoeptegels, tegen de stoeprand, op muren, tegen hekken: kleine stoepplantjes, die een hele eigen wereld vertegenwoordigen.

Vaak loop je er achteloos langs zonder aandacht te besteden aan deze kleine wereld. Toch is het erg leuk om je eens tijdens een ommetje in je buurt te verdiepen in wat er in zo'n wereldje allemaal leeft. Een goed begin daarvoor is de minigids Stoepplantjes: een uitgave van de KNNV in samenwerking met Hortus Botanicus Leiden. Onderzoekers van de Hortus hebben een zoekkaart gemaakt die het makkelijk maakt om deze plantjes nader te bestuderen en te benoemen.

Met behulp van de zoekkaart, die makkelijk in een tas of rugzak past en die in het gebruik heel makkelijk is, ga je aan de hand van vragen als: 'is het een plantje met bladeren en zit het vast in de grond?' uitzoeken

welk plantje het kan zijn.

In totaal zijn er 17 vragen en kunnen er 52 plantjes op naam gebracht worden. Van deze plantjes staan er foto's in de zoekkaart. Ook wordt er uitleg gegeven wat stoepplantjes precies zijn en waarom er aandacht voor is.

Naast het feit dat het enorm leuk is om op deze manier bezig te zijn met je eigen groene omgeving, kun je ook nog een bijdrage leveren aan het 'citizen science'-onderzoek (burgeronderzoek).

De coördinatie van het onderzoek naar de verspreiding van wilde planten in Nederland gebeurt door Floron, floron.nl Meer informatie hierover vind je op stoepplantjes.nl en stadsplanten.nl

Voor degenen die zich verder in dit onderwerp willen verdiepen is er de zakgids Stoepplanten voor € 17,95.

Illustraties: Nienke Beets en Natalie Tirion, concept en tekst: Hortus Botanicus Leiden, Paul Kessler en Hanneke Jelles: hortusleiden.nl of knnvuitgeverij.nl ISBN 978-9050117517, € 6,95

De VLO gaat vanaf november 2021 weer knotten!

Foto: Diet ter Stege

Als alles goed gaat start de werkgroep Vrijwillig Landschapsonderhoud - VLO vanaf zaterdag 6 november 2021 met een nieuw knotseizoen. Begin maart 2020 kon de VLO nog net voor het losbarsten van de corona pandemie het knotseizoen op gezellige

wijze afsluiten. Helaas was het in november 2020 niet meer haalbaar om een nieuw knotseizoen te starten. Maar nu lijkt het erop dat de knotters van de VLO het veld weer in kunnen. Te beginnen laag bij de grond in het griend op Landgoed Windesheim, en daarna wekelijks elke zaterdagochtend tot half maart de boom in!

Je bent altijd welkom om mee te doen. Het knotprogramma staat op milieuraadzwolle.nl.

Info vlo@milieuraadzwolle.nl of bel met Herman ten Den, 038-853 5839.

Natuuractiviteiten

IVN Zwolle

Excursie georganiseerd door IVN Zwolle. Alle data onder voorbehoud.

Voor details zie:

ivn.nl/afdeling/zwolle

Zaterdag 28 augustus 2021

Excursie "Reis in de ruimte van de rivier".

Verzamelen bij Veerpont Schelldijk Zwolle.

Zaterdag 28 augustus

Excursie Libellen voor beginners in de Wieden.

Verzamelen: Kierse Wijde, Wanneperveen

Zondag 29 augustus

Excursie "Ongekend mooi Hoonhorst"

Verzamelen om 14.00 uur bij de Molen van Hoonhorst

KNNV Zwolle

Zondag 29 augustus 2021

Insectenexcursie Soeslo van 14.00-16.30 uur georganiseerd door KNNV/IVN Zwolle

Zie: zwolle.knnv.nl/

Nederlandse Geologische Vereniging Afd. Zwolle

De maandelijkse lezingen beginnen op 17 september 2021 in het zaaltje van de Milieuraad Zwolle (Weijzenbelt), Campherbeeklaan 82A.

Meer informatie zie: geologie.nu/regionaal/

ngv-afdeling-zwolle-homepage/

Landschap Overijssel

Diverse fiets en wandelexcursie onder andere langs De Regge, Bergvennen, De Doorbraak
Details zie website van Landschap Overijssel: landschapoverijssel.nl

Natuurmonumenten

Vaarexcursies in de Wieden

Zie: natuurmonumenten.nl/

Staatsbosbeheer

Fietsen en wandelen in het prachtig (nieuwe) natuurgebied: Het Reevediep bij Kampen. Zie: staatsbosbeheer.nl/natuurgebieden/ijssemond/reevediep